

POSTANOWIENIE

5 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 5 sierpnia 2024 r. w Warszawie
zażalenia A. K.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie
z 8 kwietnia 2024 r., II WSC 12/24 (II Ca 275/23),
w sprawie z wniosku R. F.
z udziałem A. K.
o podział majątku wspólnego i dział spadku,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 10 stycznia 2023 r. Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawcy R. F. i E. F., połączonego z działem spadku po E. F., między wnioskodawcą R. F. i córką zmarłej uczestniczką A. K.. Po rozpoznaniu apelacji obu stron od tego orzeczenia, Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z 17 października 2023 r. zmienił je przez odmienne określenie składu i wartości dzielonej masy majątkowej oraz w zakresie sposobu jej podziału między uprawnionych.

W skardze kasacyjnej uczestniczka A. K., określając wartość przedmiotu zaskarżenia na 104 000 zł, zakwestionowała przyjęcie przez Sąd drugiej instancji,

że w skład majątku wspólnego małżonków F. wchodziła wierzytelność przysługująca wnioskodawcy i spadkodawczyni wobec uczestniczki w kwocie 248 000 zł, podlegająca następnie podziałowi w treści reformatoryjnego orzeczenia Sądu Okręgowego i przekładająca się na ich wzajemne rozliczenia z tytułu spadkobrania po zmarłej żonie i matce.

Postanowieniem z 8 kwietnia 2024 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie odrzucił tę skargę jako niedopuszczalną *rationae valoris* w świetle art. 519¹ § 1 i § 4 pkt 4 k.p.c.

W zażaleniu na to postanowienie, uczestniczka zarzuciła naruszenie art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 519¹ § 1 i § 4 pkt 4 w zw. z art. 25 § 1 k.p.c. przez bezzasadne odrzucenie skargi i zaniechanie sprawdzenia i ustalenia właściwej wartości przedmiotu zaskarżenia w świetle treści podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje;

Dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawie o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami oraz dział spadku jest uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia, która nie może być niższa niż 150.000 zł (art. 519¹ § 1 i § 4 pkt 4 k.p.c. Zgodnie z ustalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego, wartością przedmiotu zaskarżenia jest w takiej sprawie wartość konkretnego interesu w zaskarżeniu tj. roszczenia, żądania lub składnika majątkowego, którego dotyczy wniesiona skarga kasacyjna. Co do zasady w sprawach tych wartość przedmiotu zaskarżenia nie może przekraczać wartości przysługującego skarżącemu udziału w podlegającej podziałowi masie majątkowej. Wyjątkowo, w sytuacji, w której uczestnik postępowania działowego podważa samą zasadę podziału, podnosząc zarzut, że uwzględniony przez Sąd orzekający składnik majątkowy nie wchodzi w skład masy majątkowej lub w której obejmuje zaskarżeniem rozstrzygnięcie dotyczące roszczeń dochodzonych z tytułu posiadania rzeczy wspólnej lub z tytułu zwrotu pożytków albo rozliczenia nakładów w wysokości przekraczającej wartość udziału, wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, OSNC 2004, Nr 1, poz. 11

oraz z 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, Nr 4, poz. 60). Wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia należy do obowiązków wnoszącego skargę kasacyjną i zazwyczaj jest wystarczające do oceny dopuszczalności skargi, zwłaszcza, że sporządza ją zawodowy pełnomocnik procesowy (art. 87¹ k.p.c.). W orzecznictwie wskazuje się jednak, że podana wartość nie jest wiążąca dla Sądu drugiej instancji oraz Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy i treści skargi. Sprawdzenie wartości przedmiotu zaskarżenia powinno nastąpić także, gdy wskazana w skardze kasacyjnej wartość wprowadzie może uzasadniać odrzucenie skargi kasacyjnej, ale na podstawie danych z akt sprawy co do wartości majątku wspólnego, w sposób oczywisty nie odzwierciedla rzeczywistej wartości przedmiotu zaskarżenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 lipca 2020 r., I CZ 29/20).

W tej sprawie pełnomocnik skarżącej oznaczył wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną na kwotę 104 000 zł, jednocześnie obejmując zakresem zaskarżenia punkt 2 podpunkty I,II i III postanowienia Sądu Okręgowego z 17 października 2023 r., a zatem tę część orzeczenia reformatoryjnego Sądu drugiej instancji, w której ten odmiennie niż Sąd Rejonowy ustalił skład i wartość majątku wspólnego wnioskodawcy i spadkodawczyni, wskazując, że w skład tego majątku wchodziły rzeczy, prawa i wierzytelności o łącznej wartości 572 120 zł, co przy przyjęciu, że małżonkowie posiadali równe udziały w tym majątku prowadziło do zmiany określenia wartości przysługującego zmarłej udziału w tym majątku, wchodzącego w skład spadku po niej, na kwotę 286 060 zł. Z akt sprawy oraz z treści skargi kasacyjnej wynika, że uczestniczka konsekwentnie kwestionowała, że w skład majątku wspólnego R. F. i E. F. wchodziła przysługująca wnioskodawcy i spadkodawczyni wobec niej wierzytelność w kwocie 248 000 zł., którą Sąd Okręgowy przyznał w tej wysokości w całości skarżącej, co stanowiło podstawę do obciążenia jej dopłatą na rzecz wnioskodawcy w kwocie 104 000 zł. Należy podzielić stanowisko skarżącej, że wartość tej wierzytelności, czyli 280 000 zł wyznacza wartość przedmiotu zaskarżenia, albowiem zaskarżone kasacyjnie rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w przedmiocie ostatecznego podziału masy spadkowej i w przedmiocie wzajemnych rozliczeń stron z tego tytułu, jest

konsekwencją przyjęcia przez Sąd Okręgowy, że ta kwota wchodziła w skład majątku wspólnego oraz spadku po zmarłej, co skarżąca negowała

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy zajął się w tej sprawie jedynie zagadnieniami procesowymi związanymi z określeniem wartości przedmiotu zaskarżenia (interesu skarżącej w zaskarżeniu) w kontekście dopuszczalności skargi kasacyjnej *rationae valoris* w świetle art. 519¹ § 1 i § 4 pkt 4 k.p.c., nie dotykając jakichkolwiek innych kwestii związanych ze skargą.

[SOP]

[ms]